

Statens vegvesen

Høringsoppsummering

Forslag til endring av forskrift 13. mai om periodisk kontroll av kjøretøy –
vandelskrav for kontrollører

Vegdirektoratet
Trafikant- og kjøretøyavdelingen
8. mai 2018

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
2.	Forslaget til ny § 12 første ledd.....	4
3.	Forslaget til § 31 andre ledd.....	6
4.	Økonomiske og administrative konsekvenser	12

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Vegdirektoratet sendte 15. desember 2017 nytt forslag til endring av forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kontroll av kjøretøy § 12 første ledd og § 31 annet ledd på offentlig høring. Høringen gjaldt krav til vandel for teknisk leder og kontrollører i kontrollorgan

Forslag til endring av § 12 første ledd og § 31 annet ledd ble opprinnelig sendt på offentlig høring 21. desember 2016 som ledd i en mer omfattende høring om gjennomføringen av nytt direktiv 2014/45/EU om periodisk kjøretøykontroll. Det fremgår her at implementeringen av direktivet innebærer at det må etableres en ordning med personlig godkjenning av de som gjennomfører periodisk kjøretøykontroll. Krav til skikkethet dokumentert ved hjelp av ordinær politiattest er ett av tre vilkår for slik personlig godkjenning. De to øvrige vilkårene er krav til utdanning (i praksis fagbrev) og obligatorisk opplæring i periodisk kjøretøykontroll. Det vises forøvrig til høring om forslag til forskrift om periodisk kontroll av kjøretøy (pkkf) og forslag til ny forskrift om opplæring i periodisk kontroll av kjøretøy samt høringsoppsummering til denne (dokumentene 180677-2 og 180677-xx).

Bakgrunnen for ny høring av vandelskravet for teknisk leder og kontrollører er at opprinnelig forslag til overgangsordning for tekniske ledere og kontrollører tilsatt før 1. oktober 2018 har vist seg ikke å være forenlig med politiregisterlovens system.

1.2 Høringen

Høringen ble sendt til instansene som vist i høringsliste, se eget vedlegg, og gjort tilgjengelig for offentligheten på www.vegvesen.no. Vi har mottatt 19 svar. Av disse var det 9 instanser som hadde konkrete merknader til høringen, mens 10 instanser enten uttalte at de ikke hadde merknader eller ikke ønsket å gi høringsuttalelse.

Følgende instanser har konkrete merknader til høringen:

- ✓ Norges bilbransjeforbund
- ✓ Autobransjens leverandørforening
- ✓ Advokatforeningen
- ✓ Justis- og beredskapsdepartementet
- ✓ Politidirektoratet
- ✓ Landbruks- og matdepartementet
- ✓ Statens vegvesen Region nord
- ✓ Statens vegvesen Region midt
- ✓ Statens vegvesen Region øst.

Instansene som enten ikke hadde merknader eller ikke ønsket å gi høringsuttalelse er:

- ✓ Kunnskapsdepartementet
- ✓ Helse- og omsorgsdepartementet
- ✓ Forsvarsdepartementet
- ✓ Utenriksdepartementet

- ✓ Riksadvokaten
- ✓ Brønnøysundregistrene
- ✓ Kongelig Norsk Automobilklub
- ✓ Norsk veteranvogn klubb
- ✓ NHO transport.
- ✓ Statens arbeidsmiljøinstitutt
- ✓ Troms fylkeskommune
- ✓ Østfold fylkeskommune
- ✓ Hedmark fylkeskommune

2. Forslaget til ny § 12 første ledd

2.1 vegdirektoratets forslag

Forslaget til ny § 12 første ledd bokstav c, som er et av tre vilkår for å kunne gis godkjenning som teknisk leder og kontrollør, hadde slik ordlyd:

- c) godtgjøre med ordinær politiattest at vandelen er slik at vedkommende anses skikket som kontrollør.

Foruten en mindre språklig endring var forslaget til ordlyd i ny § 12 første ledd bokstav c tilsvarende forslaget som ble fremmet i høring av 21. desember 2016.

Vegdirektoratet uttalte i høringsnotatet at en ordning med skikkethetsvurdering basert på de opplysninger som fremkommer i ordinær politiattest vil være tilstrekkelig. Det ble fremhevet at dokumentasjon ved hjelp av ordinær politiattest dekker behovet for lik og standardisert dokumentasjon. Det ble videre presisert at bestemmelsen – slik denne er utformet – ikke angir et krav om plettfri vandel men heller det som kan karakteriseres som hederlig vandel. Det er ikke slik at enhver anmerkning på politiattesten vil stenge for å bli godkjent som kontrollør. Det må foretas en konkret og skjønsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det ble pekt på at dommens innhold vil ha betydning, herunder begrunnelsen for dommen, alvorlighetsgraden og resultatet. Hvilke typer lovbrudd som ligger i kjernen av hva som kan betinge at kontrolløren ikke er å anse som skikket som kontrollør vil først og fremst være vinningslovbrudd, økonomisk kriminalitet, dokumentfalsk samt det å gi uriktig opplysning til offentlig myndighet. Listen er imidlertid ikke uttømmende, og regionvegkontoret må uansett, i hvert tilfelle, foreta en selvstendig vurdering. Har vedkommende flere domfellelser vil dette også være et moment i vurderingen. Hvor lenge det er siden forholdet fant sted, samt personens alder på gjerningstidspunkt vil også være relevante momenter i den skjønsmessige vurderingen.

Vegdirektoratet utalte videre at man vil gjennomgå hvilke relevante momenter som må ligge til grunn for skikkethetsvurderingen, samt si noe mer om vektingen av disse i nærmere retningslinjer til regionvegkontorene, som også vil bli gjort kjent for bransjen.

2.2 Høringsinstansenes kommentarer

Justis- og beredskapsdepartementet

Det uttales at rettssikkerhetshensyn tilsier at det i ordlyden til § 12 første ledd bokstav c bør komme tydelig frem av selve forskriftsteksten hvilke krav som stilles til vandelen. Bestemmelsen bør gi uttrykk for at dette beror på en skjønnsmessig vurdering, og den bør vise hvilke forhold som vektlegges.

Politidirektoratet:

Politidirektoratet har ingen merknader til foreslått ordlyd i ny § 12. Direktoratet viser imidlertid til uttalelser fra Kripos og Finnmark politidistrikt som de har innhentet.

Kripos påpeker at innholdet i og begrunnelsen for en dom ikke vil fremkomme på politiattesten, jf. politiregisterloven § 40, og advarer mot en skjønnsmessig vandelsvurdering basert på andre kriterier enn det som fremkommer av en politiattest.

Finnmark politidistrikt er enig i at det er tilstrekkelig med ordinær politiattest. Det bemerkes imidlertid at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester vil kunne anmode politidistrikt om å varsle arbeidsgiver dersom det fremkommer forhold som kan ha betydning for vedkommende sitt arbeidsforhold, utover det som fremkommer av en politiattest.

Landbruks- og matdepartementet:

Departementet understreker behovet for god informasjon om vandelskravet, hva dette innebærer og hvordan kontrollørene må gå frem for å dokumentere at kravet til vandel er oppfylt.

Statens vegvesen Region øst:

Regionvegkontoret er positiv til at Vegdirektoratet vil komme med nærmere retningslinjer om hvilke momenter det vil være relevant å vektlegge i en vandelsvurdering, samt at disse gjøres tilgjengelig for bransjen.

2.3 Vegdirektoratets vurderinger

Vegdirektoratet tar til etterretning uttalelsen fra Justis- og beredskapsdepartementet og justerer § 12 første ledd bokstav c i tråd med dette. I oppregningen av hvilke straffbare forhold som ligger i kjernen i vurderingen av om kontrolløren er skikket, har vi nyttet straffelovens uttrykk. Formålet med vandelskravet er også tydeliggjort for å angi rammen for regionvegkontorets vurderinger. Vi merker oss for øvrig at Politidirektoratet er enig i at det er tilstrekkelig å stille krav om ordinær politiattest.

Vi registrerer at det i uttalelsen fra Kripos advares mot en skjønnsmessig vurdering av kontrollørenes vandel basert på andre kriterier enn det som fremkommer av politiattesten. Vi presiserer at det ikke legges opp til noe slikt slik vi regulerer § 12 b. Det er det som er

påført i politiattesten og ikke noe annet som skal danne grunnlag for regionvegkontorets skjønnsmessige vurdering. Påføringer på politiattesten må imidlertid underlegges en konkret vurdering ved at det – i de tilfeller regionvegkontoret finner det saklig begrunnet – gis tilgang på dommen(e) som danner grunnlag for påføringene.

Vegdirektoratet vil for øvrig presisere at dersom regionvegkontoret – etter en konkret, skjønnsmessig vurdering med utgangspunkt i politiattesten – kommer til at vedkommende ikke har slik vandel at han anses skikket som kontrollør, så innebærer det at han inntil videre ikke kan gis personlig godkjenning som kontrollør. Godkjenning gis først når vandelen igjen anses som tilfredsstillende. I vedtaket om å nekte godkjenning skal det ikke settes dato for når vandelen anses som tilfredsstillende, men det kan likevel opplyses når det er hensiktsmessig for vedkommende å søke på nytt om godkjenning. Vedkommende kan uansett søke når han selv vil.

Vegdirektoratet merker seg uttalelsen fra Landbruks- og matdepartementet om behovet for god informasjon. Det legges opp til et eget informasjonsopplegg utformet i samarbeid med Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester.

Ordlyden i § 12 første ledd bokstav c blir etter dette som følger:

Kontrollør for periodisk kontroll av kjøretøy skal være godkjent av regionvegkontoret. For å få godkjenning som kontrollør må vedkommende
c) godtgjøre med ordinær politiattest at vandelen er slik at vedkommende anses skikket som kontrollør. Om kontrolløren anses skikket beror på en skjønnsmessig vurdering av om godkjenning ivaretar tilliten til kontrollordningen. Dom for uriktig forklaring til offentlig myndighet, dokumentfalsk, vinningslovbrudd, eller økonomisk kriminalitet vil særlig kunne medføre at kontrolløren ikke anses skikket.

3. Forslaget til § 31 andre og tredje ledd

3.1 Vegdirektoratets forslag

Vegdirektoratet foreslo opprinnelig, jf. høringen datert 21. desember 2016, at det skulle gjøres unntak fra kravet om å dokumentere skikkethet ved personlig godkjenning av kontrollører tilsatt i kontrollorgan før 20. mai 2018. Kontroll av skikkethet ble for denne gruppen kontrollører foreslått til bare å kontrollere skikkethet dersom det i tilsyn eller på annen måte fremkom opplysninger om forhold som det var saklig grunn til å følge opp. Tilsynet skulle i så tilfelle kunne be om politiattest. Høringen viste imidlertid at forslaget var uforenlig med politiregisterlovens system.

I høringen datert 15. desember 2017 tok Vegdirektoratet utgangspunkt i at departementet i prop. 8 LS (2017–2018) Endringer i vegtrafikkloven (Køyretøykontroll og fartsskrivar) mv. uttaler at man etter en fornyet vurdering ikke ser andre praktiske løsninger enn at kravet om politiattest også må gjøres gjeldende ved personlig godkjenning av kontrollører som allerede er tilsatt ved kontrollorgan. Videre at departementet legger til grunn at kontrollører som er tilsatt ved kontrollorgan 20. mai 2018 må få rimelig tid til å innrette seg på at de må levere politiattest gjennom etablering av en overgangsordning.

Med de rammer som er gitt i prop. 8 LS (2017–2018) var Vegdirektoratet av den oppfatning at en overgangsordning for vandelskravet for kontrollører tilsatt før 20. mai 2018 må oppfylle følgende krav:

- ✓ Vandelskravet må tilpasses slik at vandelskravet i direktiv 2014/45/EU, som er utformet som et driftskrav, er oppfylt.
- ✓ Vandelskravet må reguleres slik at det ikke kommer i strid med politiregisterloven § 43.

Vegdirektoratet fremmet i høringen to alternative forslag til overgangsordning hva gjelder krav til vandel for kontrollører som er tilsatt i kontrollorgan og som har utført periodiske kontroller før 20. mai 2018. Forslagene hadde slik ordlyd:

Alternativ 1)

Kravet om vandel for kontrollører, jf. § 12 første ledd bokstav c, må senest være oppfylt innen 20. mai 2021 for de som er tilsatt i kontrollorgan og utfører periodiske kontroller før 20. mai 2018.

Kravet om fagbrev for kontrollør, jf. § 12 første ledd a, gjelder ikke for de som er tilsatt i kontrollorgan før 20. mai 2018.

Alternativ 2)

Lovbrudd oppgitt i politiattest som er begått før 20. mai 2018, jf. § 12 første ledd bokstav c, skal ikke ha betydning for godkjenning av kontrollører som er tilsatt i kontrollorgan og utfører periodiske kontroller før denne dato.

Kravet om fagbrev for kontrollør, jf. § 12 første ledd a, gjelder ikke for de som er tilsatt i kontrollorgan før 20. mai 2018.

I høringen ble det bl.a. gitt uttrykk for at begge forslagene, slik Vegdirektoratet vurderte det, ut være innenfor de rammer departementet har trukket opp i prop 8 LS (2017–2018) ved at

det oppfyller direktivkravet om vandel som et driftskrav og politiregisterloven § 43, samtidig som det sikres at kravet til politiattest også ved godkjenning av dagens kontrollører ikke får karakteristikken tilbakevirkende kraft i strid med Grunnloven § 97.

Forskjellen mellom de to alternativene var – slik Vegdirektoratet vurderte det – at det som ble beskrevet som alternativ 2 – i noe større grad enn alternativ 1 – sikret at kravet til politiattest også ved godkjenning av dagens kontrollører ikke kommer i strid med tilbakevirkningforbudet i Grunnloven § 97. Det vises forøvrig til Vegdirektoratets omtale av forholdet til Grunnloven § 97 slik dette fremkommer i høringen datert 21. desember 2017.

3.2 Høringsinstansenes kommentarer:

Justis- og beredskapsdepartementet:

Departementet uttaler at den nye hjemmelen vil gjøre det mulig å frata en person muligheten til å arbeide som kontrollør som følge av handlinger som er begått forut for at kravet om vandel innføres. Det bemerkes at det – uavhengig av hvordan en ser på tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97 – bør komme klart frem at forholdsmessigheten er vurdert, og at det er tilstrekkelig tungtveiende grunner for å gi de nye kravene virkning også for handlinger personen har begått forut for at kravet om vandel innføres.

Det uttales videre at alternativene til overgangsregel er noe uklare. Slik de forstår forslaget, er formålet å sikre at allerede ansatte kontrollører ikke skal måtte legge frem politiattest med en gang, men få noe tid til å innrette seg. Det foreslås følgende ordlyd:

«Kravet om vandel for kontrollører, jf. § 12 første ledd bokstav c, gjelder også for personer som er tilsatt i kontrollorgan og har utført periodiske kontroller før 20. mai 2018. Disse må legge frem ordinær politiattest, jf. vegtrafikkloven § 19 a, senest 20. mai 2021.

Kravet om fagbrev for kontrollør, jf. § 12 første ledd a, gjelder ikke for de som er tilsatt i kontrollorgan før 20. mai 2018.»

Politidirektoratet:

Politidirektoratet er av den oppfatning at alternativ 1 fremstår som mest hensiktsmessig, da dette alternativet synes på best måte å ivareta det angitte formålet om å sikre at kontrollører har godkjenningensmyndighetens tillit til at kontrollene gjennomføres i henhold til kravene i forskrift om periodisk kontroll av kjøretøy. Det vises til at dette alternativet vil innebære at de alvorligste forholdene tas med i kontrollene av kontrollører tilsatt før ikrafttredelsen, da slike forhold ikke blir tatt ut av ordinær politiattest etter tre år, jf. politiregisterloven § 40 nr. 5 jf. nr. 6–8. Mindre alvorlige reaksjoner ilagt før ikrafttredelsen vil ikke få betydning, hensett til forslaget om en overgangsperiode på tre år.

Etter alternativ 2 vil derimot kontrollører tilsatt før ikrafttredelsen bli godkjent, uten noen nærmere vurdering.

Politidirektoratet er av den oppfatning at overgangsperioden på tre år etter alternativ 1, vil gir kontrollørene tilstrekkelig med tid til å innrette seg etter de nye kravene. Det er det en forutsetning at kontrollørene blir tilstrekkelig informert om endringene.

Finmark politidistrikt uttaler at det aktuelle endringsforslaget ligger i grenselandet mellom egentlig og uegentlig tilbakevirkning. Dette fordi tidligere straffereaksjoner etter endringen kan ha nye negative konsekvenser i form av at vedkommende muligens ikke kan fortsette i sitt eksisterende yrke. Det uttales videre at dersom Vegdirektoratet kommer til at endringen innebærer en egentlig tilbakevirkning, vil Grunnloven § 97 etter deres vurdering sette et absolutt forbud for et generelt krav uten datobegrensning.

Finmark politidistrikt viser til at selv om endringen vil kunne ramme den enkelte hardt dersom vedkommende ikke oppfyller kravet til god vandel, så vil formålet med bestemmelsen – sammen med at tapt vandel vil medføre karantenetid og ikke yrkesforbud, mulighet til å innrette seg gjennom en lang overgangsperiode og likhetshensyn tale for at ikke er snakk om en klart urimelig eller urettferdig tilbakevirkning. Det vises her til den såkalte «Borthen-normen» slik denne kommer til uttrykk i Rt. 1996:1415.

Politidirektoratet kan i det alt vesentlige følge Vegdirektoratets vurdering om at ingen av de foreslåtte alternativene rammes av tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97, og har, i likhet med Kripos, ingen øvrige merknader utover dette.

Finmark politidistrikt har i tillegg påpekt at alternativ 2 knytter seg til *gjerningstidspunktet*, mens behandlingen for utstedelse av politiattester knytter seg til tidspunktet for *reaksjonsfastsettelsen*. Slik politiattesten er utformet angis kun rettskraftig dato, og ikke gjerningstidspunktet. Alternativ 2 vil således fordre at det gis ytterligere opplysninger, eventuelt endring av oppsettet for politiattesten for dette formålet. Uansett vil dette alternativet innebære merarbeid for politiet.

Advokatforeningen:

Advokatforeningen slutter seg til Vegdirektoratets forslag til ny forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kontroll av kjøretøy § 31 (2) alternativ 2.

Det uttales at forslaget til § 31 (2) alternativ 2 anses for å være mindre inngripende og tyngende hva gjelder tilbakevirkningselementet enn alternativ 1, jf. GrL. § 97. Svakheten ved at kontrollører på overgangsordning i realiteten ikke vil bli vurdert for tiden før 20. mai 2018, vil dessuten til en viss grad kunne repareres gjennom målrettede tilsyn. Alternativ 2 har også den fordel at vandelskontrollen vil bli vesentlig enklere.

Norges bilbransjeforbund og Autobransjens leverandørforening:

Det vises til at det opplyses i høringen at det allerede er foreslått at overgangsfristen for tilpasset grunnopplæring settes til 20. mai 2021. Av flere grunner er det hensiktsmessig å sette perioden for overgangsordning lik for hele godkjenningsordningen.

NBF og ABL mener at ny § 31 bør utformes slik det foreslås i alternativ 1. De svakheter som høringen kommenterer i tilknytning til alternativ 2 er etter deres oppfatning ikke ubetydelige. Svakheteene ved alternativ 2 er i seg selv et argument for å velge alternativ 1. For øvrig støttes forslaget om å skille ut tidligere foreslåtte § 31 annet ledd til et eget nytt tredje ledd.

Det legges til grunn at Vegdirektoratets vurdering av tilbakevirkende kraft er korrekt og at overgangsordning for vandelskrav dermed ikke rammes av tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97.

Statens vegvesen Region nord:

Region nord mener at alternativ 2 er det beste alternativet. Da slipper man å vurdere straffbare forhold for kontrollører som var registrert før 20. mai 2018. Dette vil spare oss for tid og ressurser. De som hadde straffbare forhold før denne dato får vi føre kontroll med slik vegdirektoratet selv foreslår.

Statens vegvesen Region midt:

Region Nord bemerker at lovbrudd begått før 20. mai 2018 ikke skal ha betydning for en eventuell godkjenning av kontrollører etter alternativ 2. Dette er i utgangspunktet ikke et ønsket alternativ, men de ser at momentet med målrettet tilsyn mot de aktuelle kontrolløren vil kunne avdekke eventuelle mislighold.

Statens vegvesen Region øst:

Region øst støtter de endringer som foreslås i alternativ 1. Endringene er i det store og hele i overensstemmelse med det Region øst hadde av kommentarer i den opprinnelige høringen. Alternativ 1 vil fange opp kontrollører som måtte ha forhold på rullebladet som gjør de uskikket til å inneha en posisjon som godkjent kontrollør. De ser at ved å gå for alternativ 2

kan vi være nødt til å gi godkjenning til personer som ikke burde fått godkjenning. Vel og merke kan Statens vegvesen «målrette» tilsyn mot disse personene, men ved å gå for alternativ 1 kan man benytte tilsynsressursene på andre mer prekære områder, enn å følge opp personer som i utgangspunktet ikke burde vært godkjent.

3.2 Vegdirektoratets vurderinger:

Vegdirektoratet er, særlig sett hen til høringsuttalelsene fra Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet (Finnmark politidistrikt), kommet til at vårt forslag alternativ 1 ligger i grenseland mellom det som karakteriseres som uegentlig og egentlig tilbakevirkning, jf. Grunnloven § 97. Slik alternativ 1 er utformet vil, som begge høringsinstansene riktig nok påpeker, handlinger som er begått forut for at kravet til vandel innføres kunne få betydning for muligheten til å fortsette som kontrollør.

Vi er imidlertid fortsatt, også her særlig sett hen til de vurderinger som er gjort av Finnmark politidistrikt, av den oppfatning både alternativ 1 og alternativ 2 står seg i forhold til tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97. Vi har i vår vurdering lagt til grunn at det først og fremst er den tilbakevirkning som fremstår som klart urimelig eller urettferdig, jf. Rt-1996-1415 (Borthen), som rammes av forbudet i Grunnloven § 97. Det vises også til uttalelser i juridisk teori, jf. Andenes i boken Statsforfatningen i Norge (2004) s. 395, der det bl.a. uttales at Grunnloven ikke er til hinder for at lovgivningen av en tidligere fri næring avhengig av at utøverne fyller visse vilkår eller får tillatelse av en offentlig myndighet.

Formålet med vandelskravet, som er å ivareta hensynet til kontrollørens tillit utad, vil etter Vegdirektoratets oppfatning best ivaretas gjennom det foreslåtte alternativ 1 ved at mer alvorlige domfellelser fra før 1. oktober 2018 vil være påført politiattesten og gjøres til gjenstand for en konkret, skjønnsmessig vurdering innenfor de rammer som angis i § 12 c. Likhets hensynet mellom kontrollørene, uavhengig av om de er tilsatt før eller etter 1. oktober 2018, peker i samme retning.

Vegdirektoratet har likevel kommet til at det er vårt alternativ 2 som skal gjøres gjeldende som overgangsbestemmelse. Vi har i vår vurdering, foruten å se hen til Advokatforeningens uttalelse, lagt vekt på de signalene som er gitt i Regjeringens fremleggelse og Stortingets behandling av Prop.8 LS (2017-2018) Endringar i vegtrafikkloven (køyretøykontroll og fartsskrivar). Det vises her bl.a. til proposisjonens pkt. 5.3. Vi har videre lagt vekt på at vi alternativ 2 oppfyller kravet i direktiv 2014/45/EU om at en kontrollør kan miste sin godkjenning dersom vedkommende «mister sitt gode omdømme», jf. bilag V pkt. 1 f).

Justis- og beredskapsdepartementets forslag til omformulering/klargjøring av bestemmelsen tas til etterretning. Bestemmelsen utformes videre slik at det tas hensyn til at behandlingen for utstedelse av politiattester knytter seg til tidspunktet for reaksjonsfastsettelsen, ikke gjerningsdatoen.

Ordlyden i § 31 andre og tredje ledd blir etter dette som følger:

Kravet om vandel for kontrollører, jf. § 12 første ledd bokstav c, gjelder også for personer som er tilsatt i kontrollorgan og har utført periodiske kontroller før 1. oktober 2018. Disse må legge frem ordinær politiattest, jf. vegtrafikkloven § 19 a, senest 1. oktober 2021. Lovbrudd oppgitt i politiattest som har dato før 1. oktober 2018 skal ikke ha betydning for godkjenningen.

Kravet om fagbrev for kontrollør, jf. § 12 første ledd a, gjelder ikke for de som er tilsatt i kontrollorgan før 1. oktober 2018 og som har utført kontroller før denne dato.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Vegdirektoratets forslag

Det ble i høringsnotatet vist til at Vegdirektoratet har vært i kontakt med Politidirektoratet for å finne en løsning slik at overgangsordningen for dagens kontrollører ikke skal skape unødig merarbeid og lang saksbehandlingstid for utstedelse av politiattester.

Ettersom det potensielt er snakk om at ca. 10 000 kontrollører må fremskaffe politiattest som dokumentasjon på skikkethet, har Politidirektoratet i samarbeid med Vegdirektoratet kommet frem til at det må bli en egen ordning for utstedelse av politiattest for disse. En slik særordning vil kreve ekstra ressurser hos politiet og får følgelig også økonomiske konsekvenser for dem. Vegdirektoratet er imidlertid gjort kjent med at Samferdselsdepartementet skal dekke utgiftene til den økte ressursbruken i forbindelse med overgangsordningen for politiet.

Forslaget til overgangsordning vedr. krav til vandel innebærer at kontrollørregisteret må utvikles og tilpasses slik også kontrollørene tilsatt før 20. mai 2018 har krav om slik vandel at de anses skikket som kontrollører etter utløpet av en overgangsperiode på tre år regnet fra 20. mai 2018.

Det fremgår av høringsnotatet at det foreslås at politiet gis tilgang til kontrollørregisteret slik at de registrerer om det i politiattesten er merknader eller ikke. For de av kontrollørene som det er registrert merknader foreslås det at politiet sender ordinær politiattest til kontrolløren som kontrolløren må fremvise for Statens vegvesen.

Slik samarbeidet med politiet ble foreslått løst vil ikke selve vandelssjekken utløse merarbeid eller merkostnader for kontrollørene tilsatt før 20. mai 2018, for de som ikke ville fått merknader på en ordinær politiattest. Forutsatt at de gir samtykke til at regionvegkontorene kan foreta nærmere undersøkelse av deres vandel, vil dette kunne gjennomføres uten ytterligere medvirkning fra kontrollørene i alle tilfeller der de ikke ville fått merknader på en ordinær politiattest.

4.2 Høringsinstansenes kommentarer:

Justis- og beredskapsdepartementet:

Departementet viser til at POD og Statens vegvesen tar sikte på å etablere en særlig ordning for gjennomføring av vandelskontrollen, slik at politiet gis tilgang til kontrollørregisteret og kan registrere om personen har merknader. Kun i de tilfeller der det er merknader, vil det utstedes en attest som sendes søkeren, som deretter skal legge denne frem for Statens vegvesen.

Departementet konstaterer at den foreslåtte ordningen er ikke i tråd med politiregisterlovgivningens regler om hvordan vandelskontroll skal skje, og kan ikke gjennomføres slik det er skissert i høringsnotatet. Selv om det dreier seg om et stort antall personer, vil personene slik overgangsregelen er formulert ha tre år på seg til å legge frem en politiattest. Det bør derfor være fullt mulig å benytte det alminnelige systemet. Vi legger til grunn at det alminnelige system med utstedelse av politiattest følges, og at kostnadene dekkes av Samferdselsdepartementet slik det er skissert i høringsnotatet.

Politidirektoratet:

Politidirektoratet påpeker at det i politiregisterloven ikke er hjemmel for forslaget til gjennomføring av vandelskontrollen slik dette er skissert. En begjæring om utstedelse av politiattest må fremsettes av den attesten gjelder, jf. politiregisterloven § 44 første ledd. Etter bestemmelsens tredje ledd skal politiattesten sendes til den som har begjært den. Det er kun ved skriftlig samtykke fra den som har begjært politiattesten, at attesten kan sendes til andre, jf. politiregisterforskriften § 36–6 tredje ledd.

En ordning som foreslått hvor politiet selv innhenter politiattest, jf. ovenfor, vil således være i strid med disse saksbehandlingsreglene. Forslaget fremstår mer som en vandelsvurdering etter politiregisterloven § 36 første ledd nr. 2 og § 45, jf. politiregisterforskriftens § 38–1, og det er lite som tyder på at dette har vært Vegdirektoratets intensjon. Både Kripos og Finnmark politidistrikt har videre påpekt at politiattest utstedes til søker uavhengig av om attesten har merknader eller ikke.

Norges bilbransjeforbud og Autobransjens leverandørforening:

Generelt når det gjelder overgangsperioder frykter NBF at mange avventer og først velger å tilfredsstille forskriftskravet når overgangsperioden går mot slutten. Andelen som velger å tilpasse seg en overgangsperiode på eksempelvis 3 år vil altså ikke være jevnt fordelt over de 3 årene, men være vesentlig større det siste året.

For å hindre særlig stor pågang i slutten av overgangsperioden tror NBF at det gjennom informasjon er viktig å oppfordre kontrollorganene og kontrollørene til ikke å vente for lenge med å fremskaffe politiattester. For at bransjen skal tilegne seg slik informasjon er det viktig at Vegdirektoratet gir denne både i forkant av 20. mai 2018 og gjentar den under overgangsperioden.

Statens vegvesen Region nord:

Region nord uttaler at en overgangsordning frem til 20. mai 2021 vil kreve mye ressurser over lang tid for tilsynsseksjonen, De frykter at dette vil gå utover allerede pålagte oppgaver. For å få arbeidet gjennomført må det sees på muligheter for å tilføre seksjonen mer ressurser for i alle fall en periode.

4.3 Vegdirektoratets vurderinger:

Vegdirektoratet tar til etterretning at forslaget til praktisk løsning av vandelskontrollen, slik dette ble skissert i høringsnotatet etter foreløpige drøftinger med Politidirektoratet, ikke er forenlig med politiregisterlovens system.

Det legges etter dette til grunn at det er den enkelte kontrollør som ønsker godkjenning som selv må innhente ordinær politiattest hos politiet og selv sørge for så å levere denne til regionvegkontoret for vurdering.

Vi registrerer at anmodning om ordinær politiattest kan gjøres via www.politi.no, og at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester har egnete, effektive rutiner for levering av attestene, herunder sikring av at attestene er ekte.

Vegdirektoratet har avtalt og vil – i samarbeid Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester – sørge for at dagens kontrollører gis god informasjon om kravene til skikkethet som vilkår for godkjenning som kontrollør samt fremgangsmåten for innhenting og levering av politiattest til regionvegkontoret.

Vi merker oss for øvrig Norges bilbransjeforbud og Autobransjens leverandørforening sin påpekning behovet for god informasjon for å få en god og effektiv gjennomføring av vandelskontrollen fordelt mest mulig jevnt frem mot 1. oktober 2021.

Vegdirektoratet vil for øvrig bemerke, jf. Region nord sin uttalelse, at valget av alternativ 2 som overgangsordning for dagens kontrollører i seg selv ikke gir merarbeid for regionvegkontorene gitt den ordning for vandelskontroll som Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet beskriver som forenlig med politiregisterlovens system. Samtlige kontrollører må – uansett valgt alternativ– levere politiattest som skal kontrolleres av regionvegkontoret. Merarbeidet for regionvegkontorene ligger først og fremst i at vårt opprinnelige forslag ikke er forenlig med Politiregisterloven. Det opprinnelige forslaget la – som påpekt foran – opp til at regionvegkontoret mottok politiattestene direkte fra politiet avgrenset til bare de tilfellene der det var påført dommer i attestene